

NBP

Narodowy Bank Polski

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

II kwartał 2017 r.

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

II kwartał 2017 r.

Podsumowanie wyników ankiety

Kredyty dla przedsiębiorstw

Polityka kredytowa: niewielkie zaostrzenie kryteriów głównie w segmencie kredytów długoterminowych; zaostrzenie warunków polityki kredytowej; podwyższenie marż kredytowych i pozaodsetkowych kosztów kredytu, skrócenie maksymalnego okresu kredytowania i zmniejszenie dostępnej kwoty kredytu.

Popyt na kredyt: brak zmian popytu.

Oczekiwania na II kwartał 2017 r.: brak istotnych zmian polityki kredytowej; niewielki wzrost popytu w segmencie kredytów długoterminowych.

W I kwartale 2017 r. w porównaniu z wcześniejszymi edycjami ankiety istotnie zmniejszył się negatywny wpływ ryzyka związanego z kredytowaniem podmiotów z niektórych branż na politykę kredytową banków w segmencie kredytów dla przedsiębiorstw.

Kredyty mieszkaniowe

Polityka kredytowa: brak istotnych zmian kryteriów i warunków udzielania kredytów.

Popyt na kredyt: wzrost popytu.

Oczekiwania na II kwartał 2017 r.: brak zmian polityki kredytowej; pojedyncze banki oczekują spadku popytu.

Banki po raz pierwszy od końca 2014 r. nie zmieniły kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych.

Kredyty konsumpcyjne

Polityka kredytowa: istotne zaostrzenie kryteriów oraz warunków udzielania kredytów, obniżenie maksymalnej kwoty kredytu.

Popyt na kredyt: niewielki wzrost popytu.

Oczekiwania na II kwartał 2017 r.: brak istotnych zmian polityki kredytowej, wzrost popytu.

W I kwartale 2017 r. banki zaostrzyły politykę kredytową w znacznej skali, obserwowanej wcześniej w IV kwartale 2010 r.

Wstęp

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na przełomie marca 2017 r. i kwietnia 2017 r. wśród 27 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi około 87%.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

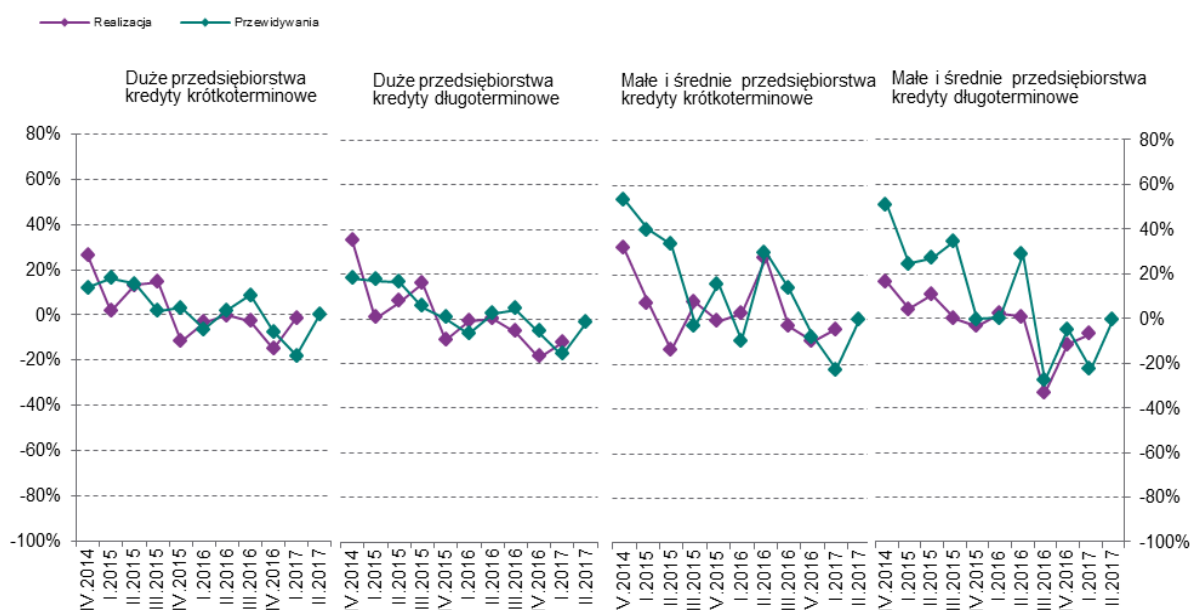
Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby, oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt, odnoszą się do procentu netto.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w I kwartale 2017 r., jak również przewidywania banków na II kwartał 2017 r.

Kredyty dla przedsiębiorstw

W I kwartale 2017 r. kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw nie zmieniły się istotnie (zob. wykres 1). Banki w niewielkim stopniu zaostrzyły głównie kryteria udzielania kredytów długoterminowych.

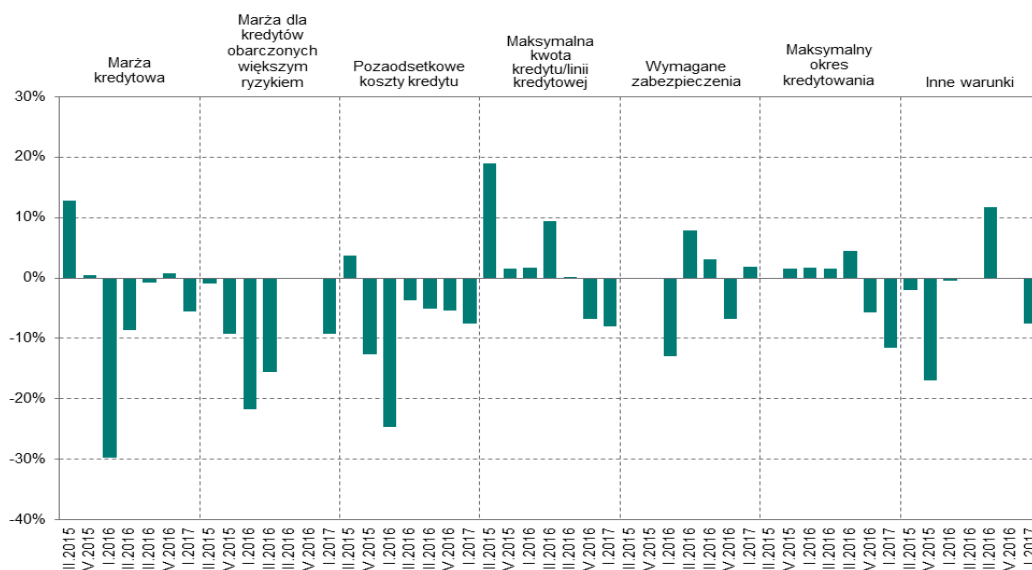
Wykres 1. Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Uwaga: wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają procent netto. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostwienie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

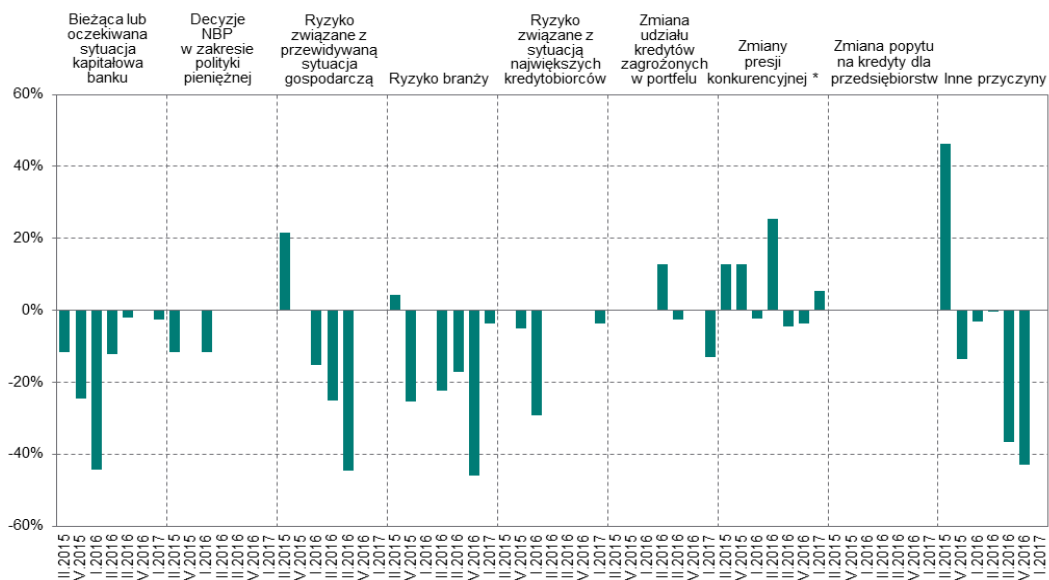
Kolejny kwartał z rzędu ankietowane banki zaostrzyły warunki polityki kredytowej (zob. wykres 2). Banki podwyższyły pozaodsetkowe koszty kredytu, podniosły marżę dla kredytów obciążonych większym ryzykiem, skróciły maksymalny okres kredytowania oraz zmniejszyły maksymalną dostępną kwotę kredytu (procenty netto około -8%). Pozostałe warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw nie zmieniły się istotnie.

Wykres 2. Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Banki, które zaostrzyły politykę kredytową w I kwartale 2017 r. uzasadniały to głównie pogorszeniem jakości kredytów dla przedsiębiorstw (procent netto około -13%, zob. wykres 3).

Wykres 3. Przyczyny zmian polityki kredytowej

Uwagi:

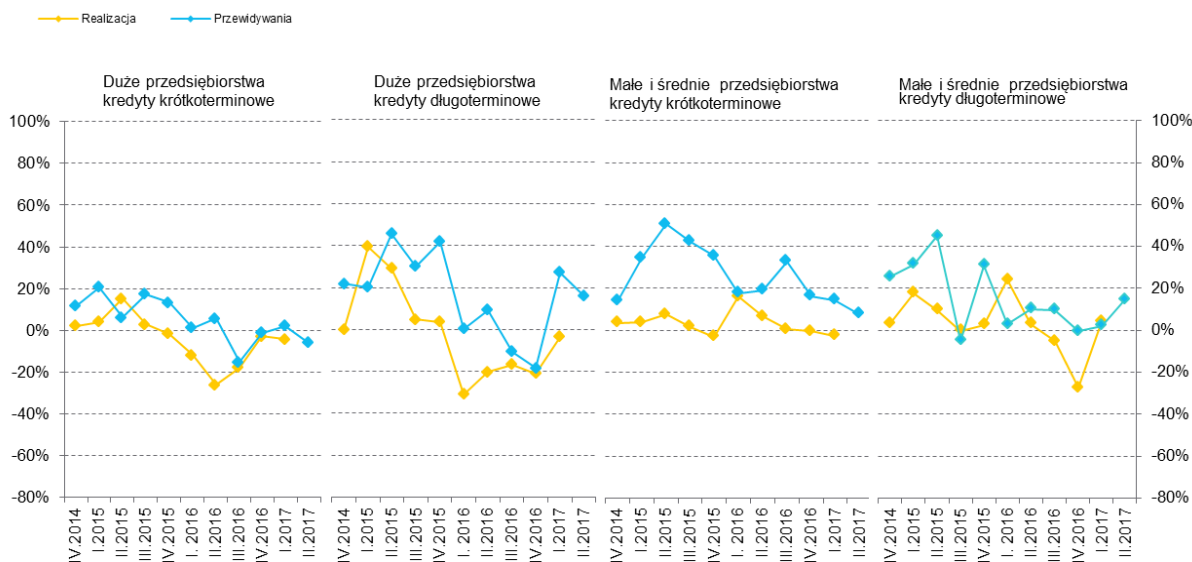
Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

W I kwartale 2017 r. banki nie zaobserwowały zmiany popytu zgłaszanego przez przedsiębiorstwa na kredyty (zob. wykres 4).

Wykres 4. Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

Banki, które odczuły spadek popytu na kredyty dla przedsiębiorstw, uzasadniały go mniejszym zapotrzebowaniem na finansowanie inwestycji (procent netto około -36%, zob. wykres 5). W opinii ankietowanych banków do spadku popytu zgłaszanego przez przedsiębiorstwa przyczyniło się również mniejsze zapotrzebowanie na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego (procent netto około -19%). Natomiast banki, które odczuły wzrost popytu, uzasadniały go złagodzeniem przez nie kryteriów i warunków udzielania kredytów dla przedsiębiorstw (procent netto odpowiednio około 31% oraz 14%).

Na II kwartał 2017 r. banki nie przewidują istotnych zmian w polityce kredytowej w segmencie kredytów dla przedsiębiorstw (zob. wykres 1). Jednocześnie oczekują niewielkiego wzrostu popytu, zwłaszcza w segmencie kredytów długoterminowych (procent netto odpowiednio około 16% oraz 15%, zob. wykres 4).

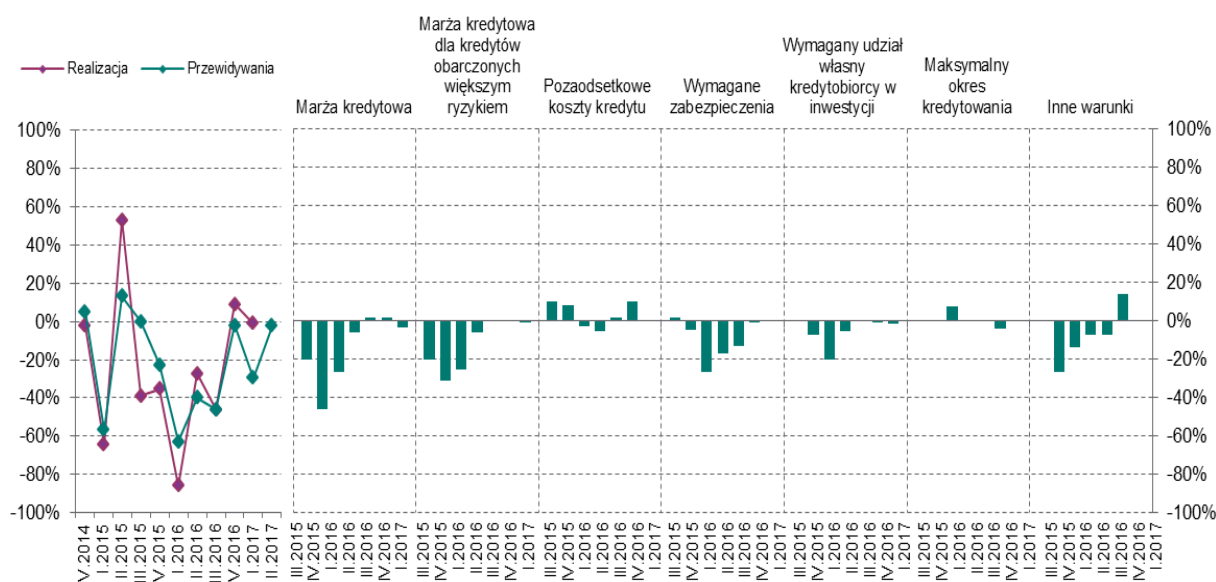
Kredyty dla gospodarstw domowych

Kredyty mieszkaniowe

W I kwartale 2017 r. banki nie zmieniły kryteriów i warunków przyznawania kredytów mieszkaniowych, mimo zapowiedzi w poprzedniej edycji o dalszym zaostrzeniu kryteriów (zob. wykres 6).

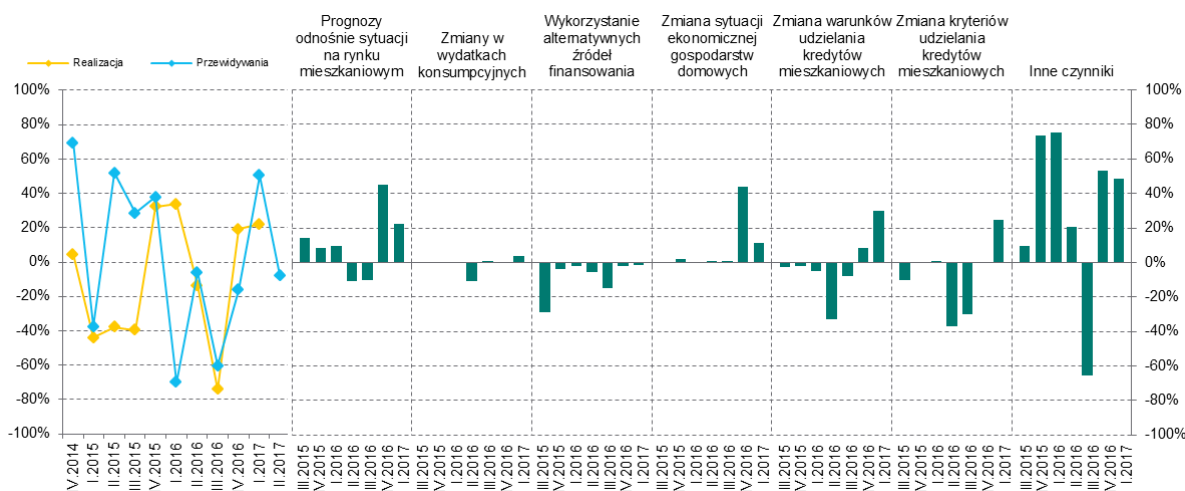
W opinii banków, które zmieniły politykę kredytową, do zaostrzenia przyczyniła się przede wszystkim zmiana popytu na kredyt (procent netto odpowiednio około -59% i -39%, zob. wykres 7) i zmiana presji konkurencyjnej.

Wykres 6. Kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

Wykres 8. Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

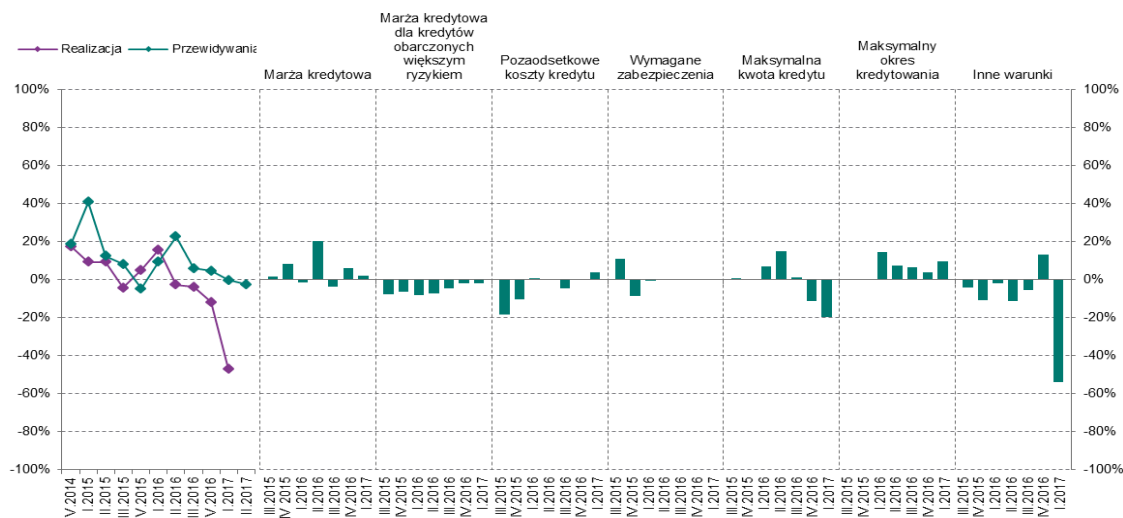
Uwaga: informację o przyczynach zmian popytu na kredyt podają banki, które zaobserwowały zmianę popytu.

Na II kwartał 2017 r. banki nie przewidują zmian w polityce kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych (procent netto około -2%, zob. wykres 6). Pojedyncze banki oczekują niewielkiego spadku popytu (procent netto około -8%, zob. wykres 8).

Kredyty konsumpcyjne

W I kwartale 2017 r. banki istotnie zaostriżyły kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych (procent netto około -47%, zob. wykres 9). W poprzedniej edycji ankiety banki deklarowały brak istotnych zmian w polityce kredytowej.

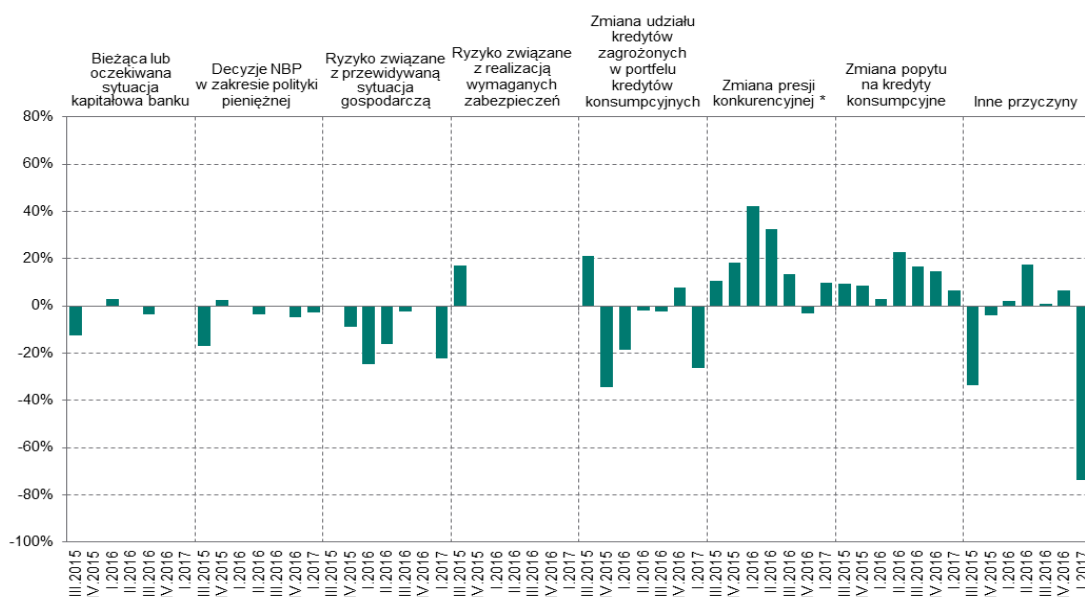
Wykres 9. Kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

W I kwartale 2017 r. ankietowane banki zastrzyły niektóre warunki udzielania kredytów. Banki zmniejszyły maksymalną kwotę kredytu (procent netto około -20%, zob. wykres 9). Ponadto niektóre banki ograniczyły dostęp do kredytów dla najbardziej ryzykownej populacji klientów lub niebędących dotychczas klientami banku (procent netto około -54%). Pozostałe warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych nie zmieniły się istotnie.

W opinii banków, które zastrzyły politykę kredytową w segmencie kredytów konsumpcyjnych przyczyniły się do tego głównie czynniki regulacyjne, nieuwzględnione w ankiecie (procent netto około -74%, zob. wykres 10). Wśród tych czynników banki wymieniły realizację zaleceń pokontrolnych z inspekcji KNF w zakresie badania stabilności dochodów kredytobiorców i przyjmowanych kosztów utrzymania gospodarstwa domowego, jak również konieczność sprostania wymogom kapitałowemu i płynnościowym wynikającym z rozporządzenia CRR¹ oraz zaleceń KNF. Na zastrzeżenie polityki kredytowej wpływ miało również pogorszenie jakości kredytów konsumpcyjnych w niektórych bankach oraz przewidywana sytuacja gospodarcza (procent netto odpowiednio około -27% oraz -22%). W kierunku łagodzenia polityki kredytowej oddziaływała natomiast presja konkurencyjna (głównie ze strony innych banków).

Wykres 10. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty konsumpcyjne

Uwagi:

Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków i niebankowych instytucji finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

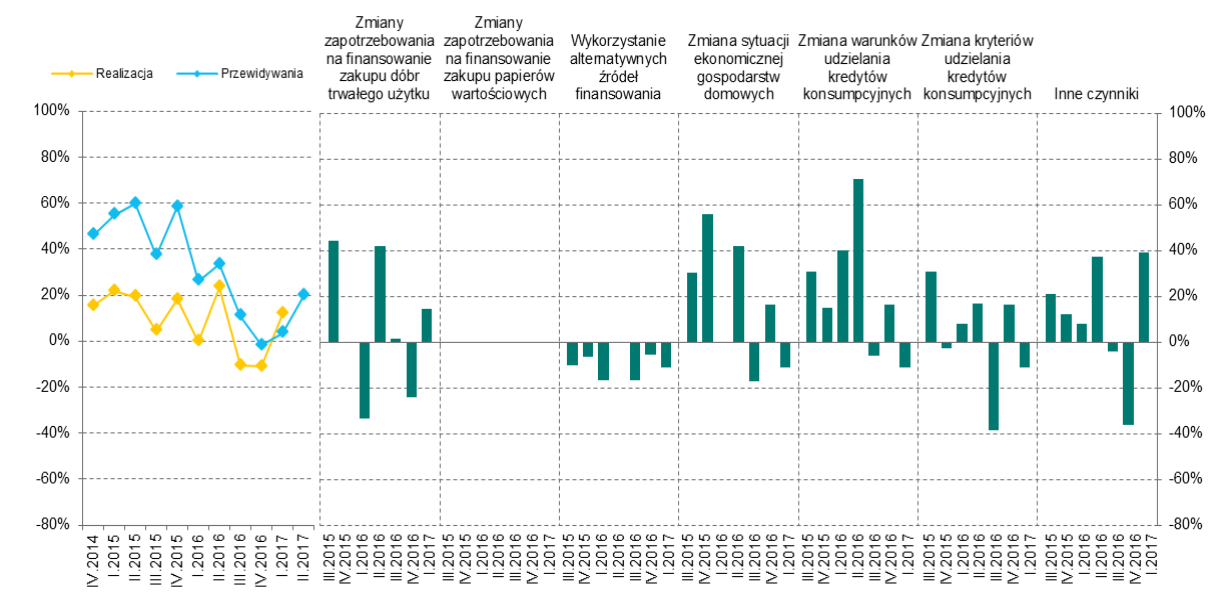
Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

Według ankietowanych banków popyt na kredyty konsumpcyjne w I kwartale 2017 r. nieznacznie wzrósł (procent netto około 12%, zob. wykres 11).

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Do wzrostu popytu na kredyty konsumpcyjne w opinii ankietowanych banków przyczynił się wzrost zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku oraz czynniki nieuwzględnione w ankiecie, tj. nasilenie akcji promocyjnej (procent netto odpowiednio około 14% oraz 39%, zob. wykres 11). Banki, które odczuły spadek popytu na kredyty konsumpcyjne, uzasadniały to głównie wykorzystaniem alternatywnych źródeł finansowania, zmianą sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych oraz zmianą warunków i kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych.

Wykres 11. Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Na II kwartał 2017 r. banki nie przewidują istotnych zmian w polityce kredytowej (procent netto -3%, zob. wykres 9) oraz oczekują wzrostu popytu (procent netto około 20%, zob. wykres 11).

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Ważenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 27 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1. Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności uwzględniona przy liczeniu wag

Nr. pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów.

Źródło: NBP

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankieta². Jeżeli bank w którymś z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2. Sposób liczenia procentu netto

Nr. pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

---

www.nbp.pl

